

වඩාත් සාර්ථක ජාතික විගණන කාර්යපටිපාටියක් සඳහා නීති සම්පාදනය කිරීම

යෝජිත ජාතික විගණන පණත පිළිබඳ විග්‍රහයක්

හැඳින්වීම - පොදු විගණනයේ ආයතනික පසුබිම

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 148 වන වගන්තිය යටතේ, පොදු මුදල් පාලනය කිරීම පාර්ලිමේන්තුව වෙත පවරා දෙනු ලැබ ඇති එම වගන්තිය අනුව, පොදු මුදල් එකතු කිරීම හා වියදම කිරීම සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම රජය පාර්ලිමේන්තුව වෙත වගකීමට බැඳී සිටී. මීට අමතරව, පළාත් සභා, පළාත් පාලන මණ්ඩල හා රජයට හිමි ව්‍යාපාර ද, ඔවුනොවුන්ට අදාළ නීතිරීති වලට යටත්ව, සීමිත මුදල් පාලන බලතල භුක්ති විඳියි.

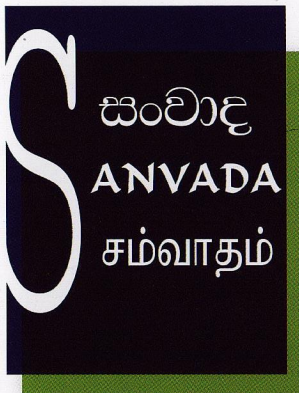
පොදු මුදල් පාලනය කිරීම පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තුව සතු බලතල ද්විත්වාකාරයකින් ක්‍රියාත්මක වේ. එනම්, සඳුම්මට පෙර පාලන බලතල හා සිදුවීමට පසු පාලන බලතල වශයෙන් වියදමක් දැරීමට පෙර පාර්ලිමේන්තුවේ බලතල ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ, ඉදිරි වසර සඳහා රජයේ වියදම් ඇස්තමේන්තු දැක්වෙන වාර්ෂික අයවැය ලේඛනය සහ විසර්ජන කෙටුම් පත සඳහා පාර්ලිමේන්තුවේ පූර්ව අනුමැතිය අනිවාර්ය කිරීම මගිනි. රජය විසින් ඇත්ත වශයෙන්ම දරණ ලද වියදම් හා අයවැය ලේඛනයේ ඉලක්ක වියදම් සන්සන්දනය කිරීමෙන් සහ අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටු වූයේදැයි පරිහරිකෂණය කිරීමෙන් පාර්ලිමේන්තුව සිද්ධියට පසු බලතල ක්‍රියාත්මක කරයි.

පශ්චාත් - වියදම් පාලන බලතල ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ පොදු විගණන කාර්යපටිපාටිය මාගියෙනි. මෙම කාර්යපටිපාටියට අදාළ ප්‍රධාන කාර්යභාරය ඉටු කරනු ලබන්නේ විගණකාධිපතියාගේ දෙපාර්තමේන්තුව හරහාය. පශ්චාත් මූල්‍ය පාලනයට අදාළ පාර්ලිමේන්තු බලතලවලට පදනම වන්නේ විගණකාධිපති විසින් නිකුත් කෙරෙන වාර්තාවන්ය. එලෙසම, පළාත් සභාවල, පළාත් පාලන ආයතනවල හා රජයට හිමි ව්‍යාපාරවල ද ගිණුම් විගණකාධිපතිවරයාගේ විගණනයට භාජනය කරනු ලැබේ. විගණකාධිපතිවරයාගේ විගණනයට භාජනය නොවන්නේ රජයට අයත් සමාගම්වල ගිණුම් පමණකි.

2. ආර්ථිකය හා ව්‍යාපාර වෙත පොදු විගණනයේ බලපෑම

පොදු විගණන කාර්යපටිපාටිය ආර්ථික සංවර්ධනය කෙරෙහි හා විශේෂයෙන්ම ව්‍යාපාර අංශය කෙරෙහි ඉතා විශාල බලපෑමක් ඇති කරයි මෙරට ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත වීමේදී තමන් මුහුණ පා සිටින "ප්‍රධාන හෝ බරපතළ" බාධක මොනවාදැයි අනුපිළිවෙළට සඳහන් කරන ලෙස ලෝක බැංකුව සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් මෑතක (2004) දී පවත්වන ලද සමීක්ෂණයක දී ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික ව්‍යාපාර 544 කින් හා ග්‍රාමීය ව්‍යාපාර 1,882 කින් ඉල්ලා සිටින ලදී. නාගරික ව්‍යාපාර විසින් ප්‍රධානතම බාධකය වශයෙන් පෙන්වා දෙන ලද්දේ විදුලිබලය ආශ්‍රිත ගැටලුය. - එනම්, විශේෂයෙන්ම, අධික විදුලිබල වියදම් හා විදුලිබල සැපයුමේ අවිශ්වාසවන්තභාවයයි ග්‍රාමීය ව්‍යාපාර විසින් ප්‍රධානතම බාධකය වශයෙන් නම් කරන ලද්දේ ප්‍රවාහන ප්‍රශ්නයන්ය. එනම්, මාගීවල අසතුටුදායක තත්ත්වය හා ප්‍රවාහන පහසුකම් හිගයයි.

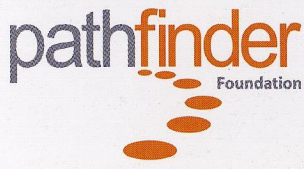
විදුලිබල හා ප්‍රවාහන අංශයන් තුළ රජය ඉතා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකරයි. එහෙයින්, රජයේ වියදම් ආශ්‍රිත අකාර්යක්ෂමතාවන් හා නාස්තිය වෙත මහජන අවධානය යොමු කිරීම තුළින්, දේශීය ව්‍යාපාරිකයන් විසින් හඳුනා ගන්නා ලද මෙම ක්ෂේත්‍රයන් දෙක වැඩිදියුණු කිරීමේ ලා, පොදු විගණන කාර්යපටිපාටියට වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකිරීමේ හැකියාවක් ඇත. මහා පරිමාණ අකාර්යක්ෂමතාවන්, නාස්තිය සහ දූෂණ පිළිබඳ වෝදනාවන් රාශියක් විශේෂයෙන්ම විදුලිබල හා මහාමාගී ක්ෂේත්‍රයන්ට එරෙහිව එල්ල කරනු ලැබ ඇත.

දූෂණය හෙළි කිරීම තුළින් ද, ආර්ථික සංවර්ධනය කෙරෙහි විශාල බලපෑමක් කිරීමේ හැකියාවක් පොදු විගණන කාර්යයට ඇත. ආර්ථික වර්ධනයට මගපාදනු ලබන්නේ නව ආයෝජන හා පවත්නා ආයෝජනයන් වඩාත් කාර්යක්ෂම ලෙස ප්‍රයෝජනයට යොදා ගැනීම මගින්ය. දූෂණය හේතුවෙන් ආර්ථික වර්ධනය සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අඩාල විය හැකි බවත්, එම අඩාලවීම වැඩි වශයෙන්ම සිදු වන්නේ පෞද්ගලික ආයෝජන අඩුවීමෙන් බවත්, මොව්ටෝ (1966) පවසයි. සමස්ත දූෂණ තත්ත්වය අපගමන තනි ඒකකයකින් අඩු වූ විට, ආයෝජනය දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයෙන් 5% කින් ද, වාර්ෂික ඒක ශීර්ෂ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ වර්ධන වේගය 05 කින් ද, වැඩිවන බව ඔහු මේ දක්වා කළ අධ්‍යයනයන් තුළින් පෙනෙන්නට ඇත.

එලෙසම, නාස්තිය හා සාවද්‍ය කළමනාකරණය වෙත අවධානය යොමු කිරීම මගින් රාජ්‍ය අංශය තුළ පවත්නා ආයෝජනයන්ගේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීමටත්, එමගින් වර්ධන වේගය වැඩිදියුණු කිරීමටත්, පොදු විගණන කාර්යපටිපාටියට ඉඩ ප්‍රස්ථාව ලැබේ.

Publication 08

දූෂණය පාලනය කිරීම සෘජු විදේශීය ආයෝජන ශ්‍රී ලංකාව වෙත ගලා ඒමට ද හේතුවක් වනු ඇත. ලෝක බැංකුව විසින් සෘජු විදේශීය ආයෝජන පිළිබඳව කරන ලද අධ්‍යයනයකින් (2006) හෙළි වන පරිදි, දූෂණය විදේශීය ආයෝජකයන්ගෙන් 20% ක බද්දක් අය කිරීම හා සමාන වේ. එහෙයින්, වෙනත් සාධක සියල්ලම සමාන ලෙස පවතී නම්, විදේශීය ආයෝජකයෝ දූෂණය අඩු රටවල්වල ආයෝජනය කිරීමට වැඩි කැමැත්තක් දක්වති.

පොදු විගණන ක්‍රමයේ වර්තමාන ආයතනික ව්‍යුහය තුළ පවත්නා දුර්වලතා

ශ්‍රී ලංකාවේ පොදු විගණන ක්‍රමය මුහුණපාන ප්‍රධානතම ගැටළුව එහි ස්වාධීනතාව හා සම්බන්ධ වේ. පොදු විගණන කාර්යය විගණකාධිපතිවරයා යටතේ පවත්නා විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇත. එසේ වුවද, විගණකාධිපතිවරයාගේ බලතල, කාර්යයන් හෝ යුතුකම් පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලද කිසිදු නීතියක් මගින් පැහැදිලි ලෙස සඳහන් කර නොමැත. විගණකාධිපතිවරයාගේ තත්ත්වය හා කාර්යභාරය ලංකාණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ යම් යම් වගන්ති අනුව අනුමතය කළ යුතුවේ. නම කාර්යභාරය සාර්ථක ලෙස ඉටු කිරීම සම්බන්ධයෙන් සලකා බලන විට, මෙම අපැහැදිලි තත්ත්වය නිසා විගණකාධිපතිවරයා හට ප්‍රමාණවත් ශක්තියක් හෝ ස්ථාවරභාවයක් හිමි නොවේ. මෙහයින් සලකා බලන විට, මෙරට මහජන මුදල් වියනියදම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්යභාරය, යුතුකම් හා බලතල පැහැදිලිව හඳුනාගැනීම ඉතා අවශ්‍ය බව පෙනී යයි. විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්යභාරය ස්වාධීනතාව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ආරක්‍ෂා කර තිබෙන නමුත්, ඔහු වෙත මූල්‍යමය හෝ පරිපාලනමය ස්වාධීනතාවක් පරිනමා නොමැත. විගණකාධිපතිවරයාගේ දෙපාර්තමේන්තුව එහි මුදල් අවශ්‍යතාවන් සඳහා ආණ්ඩාගාරය මත යැපෙන අතර, එම දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා සම්පත් බෙදා වෙන් කරම හා විශ්වස්ත අවදානම් අතර කිසිදු සම්බන්ධයක් නොමැත. මේ හැරුණු විට, තම දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්ය මණ්ඩලයේ පත්කිරීම්, උසස් කිරීම්, ස්ථානමාරු හෝ විනයානුකූල පාලනය හෝ විදේශ පුහුණුව පිළිබඳ බලතල විගණකාධිපතිවරයා වෙත හිමි නොවේ. තවද, ආයතන සංග්‍රහයේ සහ රාජ්‍ය නිල රහස් ආඥා පණතේ සඳහන් සියලුම පරිපාලන රෙගුලාසිවලට විගණකාධිපතිවරයාගේ දෙපාර්තමේන්තුව ද යටත් වේ.

යෝජිත කෙටුම්පතේ 154(3) වගන්තිය අනුව, "ඕනෑම පුද්ගලයකු හෝ පුද්ගලයන් සමූහයක්" විගණනයට භාජනය කිරීමේ අභිමතිය විගණකාධිපතිවරයා වෙත ප්‍රදානය කෙරේ. විගණනයට භාජනය කෙරෙන පුද්ගලයා හෝ පුද්ගලයන් තෝරා ගැනීමේදී එම අභිමතිය කෙසේ පාවිච්චි කළ යුතුදැයි ප්‍රමාණවත් මග පෙන්වීමක් එහි නොසැපයේ. එම නිසා, තම මනාපය අනුව, විගණනයට භාජනය කිරීම සඳහා රජය හා සම්බන්ධයක් නොමැති පුද්ගලයකු හෝ පුද්ගලයන් සමූහයක් තෝරා ගැනීම සඳහා තම අභිමතිය පාවිච්චි කිරීමට තම බලතල යොදා ගැනීමට විගණකාධිපතිවරයාට හැකිවේ.

විගණකාධිපතිවරයා විසින් ඉදිරිපත් කෙරෙන වාර්තා වල ද දුර්වලතා කිහිපයක් ඇත. "ඉදිරිපත් කෙරෙන විගණන තොරතුරුවල ගුණාත්මකභාවය, අදාළ බව හා කාලිනභාවය බොහෝ දුරට වැඩිදියුණු කළ යුතුය" යි 2003 වසරේ ලෝක බැංකු වාර්තාව නිර්දේශ කෙළේය. විගණන වාර්තා නිකුත් කිරීම අතීතයේදී බොහෝ ප්‍රමාද විය. මෑත වසර වලදී එම තත්ත්වය බොහෝ දුරට යහපත් අතට හැරී තිබේ. තවද, විගණන වාර්තා වැඩි වශයෙන්ම අවධානය යොමු කරන්නේ රජයේ රෙගුලාසි වලට අනුකූල වීම ගැන හා සාක්‍ෂ්‍යකරණය ගැනයි. රජයේ වියදම් වලින් ලැබෙන ප්‍රතිඵල හෝ ප්‍රතිදාන පිළිබඳ තොරතුරු එම වාර්තාවල අඩංගු නොවෙන සංස්ථානික හෝ ආයතනික ගැටලු ගැන වැඩි සඳහනක් ඒවායේ නොමැත. මේ හැරුණු විට, ජාතික ආරක්‍ෂක තේකුන් මත, රාජ්‍යාරක්‍ෂක වියදම් දැනට විගණනයට භාජනය නොවේ. රජයට අයත් සමාගම් වල ගිණුම් ද විගණකාධිපතිවරයාගේ විෂයපාත්‍රතාවට හසු නොවේ.

තමන්ගේ විගණන කාර්යයකට අදාළව පැන නැගිය හැකි යම් විධිබද්ධ හෝ වෘත්තීය හෝ විද්‍යාත්මක ගැටලුවක් සම්බන්ධයෙන් ඕනෑම පුද්ගලයකුගෙන් හෝ ආයතනයකින් ආධාර ලබා ගැනීම සඳහා විගණකාධිපතිවරයා වෙත බලතල පවරා තිබීම එතරම් යෝග්‍ය නොවේ. අනවශ්‍ය ප්‍රමාද දෝෂ ඉන් සද විය හැක. යෝජිත කෙටුම්පතේ 154(5) වගන්තිය හා වර්තමාන ව්‍යවස්ථාවේ අදාළ වගන්තිය සන්සුදනය කරන විට, වර්තමාන ව්‍යවස්ථා වගන්තිය වඩා යෝග්‍ය බව පෙනේ. වර්තමාන වගන්තිය ඉතා සවිස්තරාත්මක හා ව්‍යුහගත නියමයන් ඉදිරිපත් කරන අතරම, ලැදියා පිළිගැටුමට හෝ අපයෝජනයට ඉඩ නොතබන බව ද පෙනේ. විධිබද්ධ, වෘත්තීය හෝ විද්‍යාත්මක හැකියාවන් සහිත පුද්ගලයන්ගේ හෝ ආයතනයන්ගේ සේවය ලබා ගැනීමේදී විගණකාධිපතිවරයාට ඔහුගේ අභිමතිය අනුව ක්‍රියා කිරීමට ඉඩ තැබීම නුවණට හුරු නොවේ. කාර්යාත්මක විගණනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී විගණකාධිපතිවරයාට සහාය දිය හැකි, ඒ ඒ ක්‍ෂේත්‍රයන්හි විශේෂඥ දැනුමක් ඇති, සුදුසුකම් ලත් පුද්ගලයන් කණ්ඩායමක් පත් කළ යුතුය.

ව්‍යවස්ථානුකූල විගණන මණ්ඩලයේ සංයුතිය ඉතා සීමිතය, පටුය. එය පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් සත් දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වේ. වෘත්තීය සංවිධාන වලින් හා පෞද්ගලික අංශයේ ආයතන වලින් තෝරා ගත්, පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් නොවන අය ද එම මණ්ඩලයට පත් කිරීම යෝග්‍ය දැයි විමසා බැලිය යුතුය. මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන්ගේ දේශපාලනමය සම්බන්ධතාවන් සලකා බලන විට, විගණකාධිපතිවරයාගේ නිර්දේශ මත අමතර වියදම් යළි අයකර ගැනීම සඳහා ප්‍රධාන ගිණුම් නිලධාරීන් විසින් දෙන ලද නිත්ව වලට එරෙහිව අභියාචන සලකා බැලීමේ බලතල එම මණ්ඩලය වෙත පැවරීම යෝග්‍ය නොවේ.

මේ හැරුණු විට, ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන පරිදි භාරපයේ සහ ආර්ථිකයේ වෙනස් වන අවශ්‍යතාවන්ට සරිලන සේ, විගණන ක්‍රියාපටිපාටිය (විගණනයක් පැවැත්වීම සඳහා අනුගමනය කළ යුතු කාර්යයන්), විගණන දෙපාර්තමේන්තුවේ සම්පත් හා කාර්යමණ්ඩලයේ කුසලතාවන් වැඩිදියුණුකිරීම සඳහා, නිදහස ලබා ගැනීමෙන් පසුව ගන්නා ලද පියවර කිසියෙක් ප්‍රමාණවත් නොවන බව කිව යුතුය.

විගණකාධිපතිවරයාගේ විගණනයට භාජනය වන ආයතන ගැන සලකා බලන විට, ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය එම ලැයිස්තුවෙන් බැහැර කිරීම විශාල දුර්වලතාවකි. යෝජිත කෙටුම්පතේ 154(1) දරණ වගන්තියට ජනාධිපති කාර්යාලය හා ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය සාප්‍රචම ඇතුළත් නොකිරීමට කිසිදු හේතුවක් නොමැත.

2007 ජාතික විගණන පණත් කෙටුම් පත

විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්යයන්, බලතල හා වගකීම් විස්තර කිරීම, ඔහුගේ/ඇයගේ කාර්යයන්හි විෂයපථය පැහැදිලිව නිරූපනය කිරීම හා එම දෙපාර්තමේන්තුව වෙත වඩා පලුල් මූල්‍යමය හා පරිපාලනමය ස්වාධීනතාවක් පරිනැමීම සඳහා 2007 ජාතික විගණන පණතේ කෙටුම් පත සකස් කරන ලදී. මෙම යෝජිත පණත, ලෝකය පුරා ක්‍රියාත්මක වන උපරිමාධිකාරී විගණන ආයතන හා සසඳා බැලීම ප්‍රයෝජනවත්ය. ප්‍රධාන වශයෙන්, උපරිමාධිකාරී විගණන ආයතන තෙවර්ගයක් දක්නට ඇත. (DFID, 2004); එනම්, වෙස්මින්ස්ටර් මාදිලිය, අධිකරණමය මාදිලිය හා ආයතනික හෙවත් මාණ්ඩලික මාදිලිය වේ.

යෝජිත පණත් කෙටුම් පතේ සවිශේෂ ලක්‍ෂණය නම්, පොදු විගණනය තවදුරටත් මූල්‍යමය වශයෙන් හෝ පරිපාලනමය වශයෙන් විධායකය මත යැපී නොසිටීමයි. කෙසේ වුවද, මෙම කරුණු වලට අදාළ අධිකාරී බලය පවරනු ලැබ ඇත්තේ, වෙස්ට්මින්ස්ටර් මාදිලියේ මෙන් විගණකාධිපතිවරයා වෙත නොව, මාණ්ඩලික මාදිලිය අනුව යමින්, විගණන මණ්ඩලය හා කොමිසම වෙතය. විගණන කාර්යය ඉටු කිරීමේ හා පාර්ලිමේන්තුව වෙත සහ විගණනයට භාජනය කරන ලද ආස්ථිතයන් වෙත වාර්තා කිරීමේ වගකීම පවරනු ලැබ ඇත්තේ (කොමිසම වෙත හෝ විගණන මණ්ඩලය වෙත හෝ නොව) විගණකාධිපතිවරයා වෙත හෙයින්. තම දෙපාර්තමේන්තුව සම්බන්ධ මූල්‍යමය හා පරිපාලනමය අධිකාරී බලය ද විගණකාධිපතිවරයා වෙත ම පැවරීම උචිත බව සඳහන් කළ යුතුය.

2005 පණත් කෙටුම් පත යටතේ අධි වියදම් ආපසු අයකර ගැනීමේ බලය ප්‍රදානය කර තිබුණේ විගණකාධිපතිවරයා වෙතය. මෙය අධිකරණමය මාදිලියේ ලක්‍ෂණයකි. මෙම ක්‍රමය යටතේ අනුමත කළ නොයුතුව තිබූ ගෙවීම් හෝ නීති විරෝධී ගෙවීම් කර තිබුණහොත්, එසේ ගෙවන ලද මුදල් ප්‍රමාණය සම්බන්ධයෙන් වගකීම එම ගෙවීම් කළ නිලධාරියා පුද්ගලිකව භාර ගත යුතු වේ. එහෙත් 2007 කෙටුම් පත අනුව, විගණකාධි පතිවරයා වෙත පැවරී ඇත්තේ වැඩිපුර වියදම් ආපසු අය කර ගැනීම සඳහා අදාළ ආයතනයේ ප්‍රධාන ගිණුම් නිලධාරියා වෙත නිර්දේශ කිරීමේ බලය පමණකි. එම මුදල ආපසු අය කර ගැනීමේ බලය හිමි වන්නේ එම ප්‍රධාන ගිණුම් නිලධාරියාටය. ප්‍රධාන ගිණුම් නිලධාරීන් ඇමතිවරුන්ගේ බලපෑම් වලට හතුව වන නිසා, මෙම බලය විගණකාධිපතිවරයා වෙත පැවරීම වඩා උචිතය.

යෝජිත පණත් කෙටුම් පත පොදු විගණන කාර්යපටිපාටියට ආශ්‍රිතව ඉහත සඳහන් කරන ලද අඩුපාඩු සමහරකට ද වියදම් ඉදිරිපත් කිරීමට උත්සාහයක් දරා ඇත. අරපිරිමැස්ම සහ කාර්යක්‍ෂම ලෙස, එලද්‍රායී ලෙස හා නිරසාර ලෙස සම්පත් භාවිතය දැන් විගණනයේ විෂයපථයට ඇතුළත් කර ඇත. රජයට අයත් සමාගම් ද විගණකාධිපතිවරයාගේ විෂයපාත්‍රතාව තුළට ගෙනෙනු ලැබ ඇත. විගණකාධිපතිවරයාගේ විගණනයට පාත්‍ර වන සියලුම ආස්ථිතයන්ට ඔවුන්ගේ ගිණුම් ඔහු වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට මෙන්ම, විගණකාධිපතිවරයා විසින් ඒවා පිළිබඳ වාර්තා නිකුත් කිරීමට ද

නිශ්චිත කාල සීමාවක් නියම කිරීමෙන් විගණන වාර්තාවල කාලිනභාවය සහතික කිරීමට පියවර ගෙන ඇත.

එසේ වුවද, සමහර ගැටලු සම්බන්ධයෙන් අසතුටුදායක තත්වයක් තවමත් පවතී. නිදසුනක් දැක්වුවහොත්, "මහජන මුදල් පාලනය සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තුව වෙත සහාය වීම සඳහා, පොද්ගලික අංශයේ" ඕනෑම පුද්ගලයකු හෝ පුද්ගලයන් සමූහයක්, විගණනයට භාජනය කිරීමේ අභිමතානුසාරී බලයක් විගණකාධිපතිවරයා වෙත ඇති බව සඳහන් වේ. මෙම වගන්තියේ විෂයපථය අපැහැදිලිව නිදසුනක් ගතහොත්, රජයේ බදු වලට යටත් වන සියලුම ව්‍යාපාරයන්, බදු ගෙවීමට යටත් වන නිසාම, මහජන මුදල් කෙරෙහි බලපෑමක් කරන බවට සැලකිය හැක. එහෙයින්, මෙම වගන්තිය ව්‍යාපාර අංශය වෙත අසතුටුදායක ප්‍රතිඵලයක් ඇති කළ හැකි විශේෂයෙන්ම, සෘජු විදේශ ආයෝජන කෙරෙහි අනිකර බලපෑමක් ඇති කළ හැක.

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීමේ ලා පණත බලපාන අන්දම

පහත කෙටුම් පත මගින් යෝජනා කෙරෙන සංශෝධනයන්, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය විගණන ක්‍රියාවලියේ පවත්නා ආයතනික හා සංවිධානමය අඩුලුහුඬුකම් හා දුර්වලතා නිවැරදි කිරීමට ප්‍රයත්නයක් දරා ඇත. එසේ වුව ද, රාජ්‍ය විගණනය රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රියාදාමයේ එක් පුරුකක් පමණකි. මෙම ක්‍රියාදාමයේ අනෙක් වැදගත් පුරුකක් දෙක වන්නේ විගණනයට පාත්‍ර වන්නාවූ ආස්ථිතයන්ගේ හැකියාව හා පාර්ලිමේන්තු පරිනිරීක්ෂණය වේ.

මූල්‍ය පාලනය පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුවේ පශ්චාත් පරීක්ෂණය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ රාජ්‍ය ගිණුම් පිළිබඳ ස්ථාවර කාරක සභාව (COPA-කෝපා) හා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර පිළිබඳ ස්ථාවර කාරක සභාව (COPE-කෝප්) මාර්ගයෙනි. මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන්ට පදනම වන්නේ විගණකාධිපතිවරයාගේ වාර්තාවන්ය. ඉහත සඳහන් පාර්ලිමේන්තු ස්ථාවර කාරක සභා දෙකේ පරිනිරීක්ෂණ කටයුතු එහි සාමාජිකයන්ගේ සීමිත විධිබද්ධ ප්‍රවීණතාව නිසා හා ඔවුන්ට සහාය වීම සඳහා වෘත්තීමය නිලධාරී මණ්ඩලයක් නොසිටීම නිසා අඩාල වේ. විගණකාධිපතිවරයා විසින් හෙළි කරන ලද දුර්වලතා හා ඔහුගේ නිර්දේශයන් සම්බන්ධයෙන් පසු-විපරම් කටයුතු කිරීම සඳහා සාර්ථක වැඩ පිළිවෙලක් නොතිබේ. ඒ හැරුණු විට, "කෝපා" හා "කෝප්" කාරක සභාවල රැස්වීම් හා සාකච්ඡා මාධ්‍යවේදීන්ට හෝ මහජනයාට විවෘත නැත.

අවධානය මුළුමනින්ම වාගේ යොමු වන්නේ විශදම් විග්‍රහ කිරීම වෙතය. මෙම විශදම් විග්‍රහය ද සිදු කෙරෙන්නේ ඇස්තමේන්තු හා මුදල් රෙගුලාසි සැලකිල්ලට ගනිමිනි. මෙම ක්‍රියාපටිපාටිය යටතේ, සම්පාදනය වැඩිදියුණු කිරීමට කිසිදු උනන්දුවක් ඇති නොවේ. රාජ්‍ය අභ්‍යන්තර විගණනය දුර්වලය. ඊට අවශ්‍ය සම්පත් හා කුසලතා ඉතා අල්පය. පළාත් සභාවල සහ පළාත් පාලන ආයතනවල තත්වය ඊටත් වඩා දුර්වලය.

ඉහත සඳහන් කරුණු සලකා බලන විට පෙනී යන්නේ, පොදු විගණන කාර්යපටිපාටිය ශක්තිමත් කිරීමට ගන්නා ප්‍රතිසංස්කරණවලට අමතරව, විගණනයට භාජනය වන ආයතනයන්ගේ අභ්‍යන්තර මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීමත්, පාර්ලිමේන්තු පරිනිරීක්ෂණයේ ඵලදායිභාවය වැඩි කිරීමත් අවශ්‍ය බවයි. මේ සම්බන්ධයෙන් මෑතක දී ගන්නා ලද සාර්ථක පියවරක් නම් රජයේ වගකීම් ඉටු කරන බවට සහතික කිරීම සඳහා උපරිමාධිකාරී විගණන ආයතන හා සිවිල් සමාජය අතර වැඩි සහයෝගයක් පවත්වා ගැනීමයි.

උපරිමාධිකාරී විගණන ආයතන හා සිවිල් සමාජය අතර සහයෝගය ක්‍රියාත්මක කරන ක්‍රම හතරකි. ප්‍රථම ක්‍රමය නම්, නිල රාජ්‍ය විගණන ක්‍රියාවලියට අතිරේකව, සිවිල් සමාජය විසින් ස්වාධීන විගණනයක් පැවැත්වීමයි. ඉන්දියාවේ ග්‍රාමීය මට්ටමේ රාජ්‍ය පළාත් පාලන ආයතනවල විශදම් සමාජය විගණනයට භාජනය කිරීම සඳහා ගොවි සමිති හා කම්කරු සමිති පොදුජන සාකච්ඡා සැසිවාර පැවැත්වීම එක් නිදර්ශනයක් වශයෙන් දැක්විය හැක.

දෙවන ක්‍රමය නම්, රජයේ විගණනයට පාත්‍ර විය යුතු ආයතන සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් හඳුනා ගැනීමයි. දකුණු කොරියාවේ 2001 වසරේ දූෂණ මර්දන පනත යටතේ, විගණන හා පිරික්සුම් මණ්ඩලය විසින් ජාතික පුරවැසි විගණන අයදුම් ක්‍රමය ආරම්භ කරන ලදී.

විගණන නිලධාරීන් විසින් හෙළි කරන ලද කරුණු සම්බන්ධයෙන් පසු - විපරම් කටයුතු ඉටු කිරීමට හා විගණන නිලධාරීන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද නිර්දේශ ක්‍රියාවට නැංවීමට සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් රජයට බලපෑම් එල්ල කිරීම තවත් ක්‍රමයකි. මෙම ක්‍රියාමාර්ගය පිළිබඳ කඳිම නිදසුනක් ආර්ජන්ටිනාවෙන් වාර්තා වේ. එරට මානව හිමිකම් සංවිධානයක් විසින් පවරන ලද නඩුවක තීන්දුව අනුව, යම් යම් ලේඛන ලබා ගැනීමට එම සංවිධානයට හැකි වූ අතර, විගණන නිලධාරීන්ගේ නිර්දේශයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ව්‍යවස්ථාදායකයේ සාමාජිකයන් ක්‍රියා නොකළ ආකාරය කෙරෙහි මහජන අවධානය යොමු කිරීමට එම සංවිධානය ඒ ලේඛන භාවිතා කළේය.

අනෙක් ක්‍රමය නම් සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් උපරිමාධිකාරී විගණන ආයතන සමග එක් වී විගණන කටයුතු වල සෘජුවම නිරතවීමයි. එවැනි ඒකාබද්ධ විගණනයක් පිලිපීනයෙන් වාර්තා වේ. එරට ජාතික විගණන කොමිසම හා රාජ්‍ය - නොවන සංවිධානයක් වන යහපාලන සඳහා සංවිධානය සාර්ථක ඒකාබද්ධ විගණනයක් ක්‍රියාත්මක කළේය.

ඉහත දක්වන ලද නිදසුන් වලින් පෙනී යන පරිදි, සාවද්‍ය කළමනාකරණය හා දූෂණය වෙත අවධානය යොමු කිරීමටත්, වගකීම් ඉටුකරන ලෙස පාර්ලිමේන්තුවෙන් හා රජයෙන් ඉල්ලා සිටීමටත්, පුරවැසි සහභාගිත්වය විශාල රුකුලක් වේ. ඉහත පෙන්වා දෙන ලද පරිදි, පාර්ලිමේන්තුවේ හා රජයේ මූල්‍ය පාලන වගකීම ඉතා දුර්වල මට්ටමක පවතින ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් මෙය ඉතා අදාළ වේ. එසේ වුවද, රාජ්‍ය - නොවන සංවිධාන සමග ඒකාබද්ධව කටයුතු කිරීම උපරිමාධිකාරී විගණන ආයතනයන්ගේ මධ්‍යස්ථභාවයට තර්ජනයක් විය හැක. රාජ්‍ය - නොවන සංවිධාන බහුතරයකට යම් ඉපැහැදිලි ආර්ථික අරමුණු ඇත. එහෙයින් ඒවා සමග එක්ව ක්‍රියා කිරීමෙන් විගණන ආයතනයන්ගේ ස්වාධීන ප්‍රතිපත්තියට හානි සිදුවිය හැක.

පොදු ජනයා අතරින් ඕනෑම පුද්ගලයකු විසින් විගණකාධිපතිවරයාගේ අවධානය වෙත යොමු කෙරෙන ඕනෑම කරුණක් ගැන විමර්ශනය කිරීමටත්, අවශ්‍ය බවක් හැඟෙනහොත්, ඒ පිළිබඳව වාර්තාවක් පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමටත් අභිමතානුසාරී බලයක් පහත් කෙටුම් පතේ 3 දරණ වගන්තිය දැනටමත් විගණකාධිපතිවරයා වෙත පවරයි. මෙම වගන්තිය ප්‍රයෝජනයට ගනිමින්, දකුණු කොරියාවේ මෙන්, ඕනෑම පුරවැසි කණ්ඩායමකට ප්‍රසිද්ධ විගණන විමර්ශනයක් ආරම්භ කිරීමට හැකිවේ.

එසේ වුවද, 6 වන වගන්තිය අනුව, විගණකාධිපතිවරයා හා ඔහුට/ඇයට සහාය වන සෑම නිලධාරියෙක් හා සේවකයෙක්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ හෝ වෙනත් යම් නීතියකට අඩංගු කොන්දේසි ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා හැර, විගණන ක්‍රියාවලියේදී ලබා ගන්නා ඕනෑම තොරතුරක් සම්බන්ධයෙන් රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීමට අනිවාර්යයෙන් බැඳී සිටිති. මෙම අනිවාර්ය බැඳීම හේතුවෙන්, පිලිපීනයේ දක්නට ලැබෙන මාදිලියේ සමීප සබඳතාවක් මෙරට විගණන ආයතන හා සිවිල් සමාජය අතර ගොඩනැගීම වැළකේ.

ඉන්දියාවේ හෝ මෙක්සිකෝවේ මෙන්, රජයේ ව්‍යාපෘති පිළිබඳ ස්වාධීන විගණනයක් ඉටු කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවේ සිවිල් සමාජ සංවිධාන වලට බාධා පමුණුවන ප්‍රධාන සාධකය වන්නේ තොරතුරු පිළිබඳ නිදහස ආරක්ෂා කරන නීතියක් මෙහි නොතිබීමය. එවැනි නීතියක් නොතිබීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම සාමාන්‍ය සිදුවීමක් වන අතර, තොරතුරු හෙළි කිරීම සිදු වන්නේ කලාතුරකිනි. ඒ නිසා ස්වාධීන විගණන කටයුතු කිරීමට සිවිල් සමාජය සතු හැකියාව සීමා වේ.

පෙර සඳහන් කළ පරිදි, විගණකාධිපතිවරයා වාර්තා සපයන්නේ පාර්ලිමේන්තුවට හා විගණනයට පාත්‍ර කරන ලද ආයතනයට මිස, පොදු මහජනයා වෙත නොවේ. මේ හේතුවෙන් අතීතයේදී, මහජනයා හට මෙම වාර්තා ලබා ගැනීමට දීඝී කාලයක් ගත විය. තවද, මෙම විගණකාධිපති වාර්තා ලබා ගන්නා පාර්ලිමේන්තු කාරක සභා (කෝපා හා කෝප් - COPA හා COPE) රැස්වීම් මහජනයා සඳහා විවෘත නැත. එහෙයින්, විගණන හෙළි කිරීම සම්බන්ධයෙන් පසු - විපරම් කිරීමට එම කාරක සභාවලට බල කිරීමට මෙම සිවිල් සමාජ සංවිධාන වලට ඇති හැකියාව සීමාවේ.

එහෙයින් නව නීති සම්පාදනයට අමතරව, ඉටු කළ යුතු ඉතා ප්‍රධාන කාර්යයන් දෙකක් නම්, තොරතුරු පිළිබඳ නිදහස ආරක්ෂා කරන නීතියක් සම්මත කිරීම හා කෝපා හා කෝප් (COPA හා COPE) කාරක සභා රැස්වීම් මහජනයා වෙත හා මාධ්‍ය වෙත විවෘත කිරීම වේ.

ලිපි දායකත්වය

සංවාද...

මෙම ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය සකස් කරන ලද්දේ මෑතකදී පවත්වන ලද පොදු සංවාදයක් වෙත නාගනාදන් සෙල්වකුමාරන් මහතා සහ අමරින් රාජපක්‍ෂ මහතා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද විශ්ලේෂණ ලිපි දෙකක් පදනම් කර ගනිමිනි.

නාගනාදන් සෙල්වකුමාරන් මහතා කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ නීති අංශයේ පීඨාධිපති පදවිය උසුලයි. සර්ව-පාක්ෂික නියෝජිත කමිටුවේ සභාය සඳහා අති ගරු ජනාධිපතිතුමා විසින් පත් කරන ලද නීතිමය හා ව්‍යවස්ථානුකූල කරුණු පිළිබඳ විශේෂඥ උපදේශක සභාවේ සාමාජිකයකු වශයෙන් ද ඔහු සේවය කරයි. සෙල්වකුමාරන් මහතා පහත සඳහන් විෂයයන් පිළිබඳ සුවිශේෂ උනන්දුවක් දක්වයි: පරිපාලනමය නීතිය; ව්‍යවස්ථා නීතිය; ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සන්සන්දනය; මූලික මානව හිමිකම් හා පළාත් පාලන නීතිය. මොහුගේ මෑත කාලීන පර්යේෂණාත්මක කෘති සමහරක්: මූලික අයිතිවාසිකම් නීති මීමංසාව හා "පොද්ගලිකකරණයට" නාජනය කරන ලද පොදු උපයුක්ත සේවන අධිකරණමය ක්‍රියාකාරිත්වය හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවාදය පිළිබඳ විචාරාත්මක විග්‍රහයකි.

අමරින් රාජපක්‍ෂ මහතා 2004 වසරේදී ලන්ඩන් විශ්ව විද්‍යාලයේ ආයතනයෙන් ගෞරව සම්මාන සහිත නීති ශාස්ත්‍රපති පශ්චාත් උපාධිය (ජාත්‍යන්තර ව්‍යාපාර නීතිය පිළිබඳ) ලබා ගත්තේය. මොහු ඊට පෙර ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනයේ හා අධිකරණ අමාත්‍යාංශයේ සේවය කළේය. නීති ප්‍රතිසංස්කරණ හා ජාතික සමගිය පිළිබඳ අමාත්‍යාංශයේ නීතිමය සහකරුවකු වශයෙන් ද ඔහු සේවය කර ඇත. දැනට ඔහු නීති වෘත්තියේ නිරත වෙමින් මූලික අධිකරණයන්හි හා අනියාවන අධිකරණයන්හි නීතිඥයකු වශයෙන් පෙනී සිටියි කොළඹ, රෝයල් ඉන්ස්ටිටියුට් ආයතනයේ බුද්ධිමය දේපළ පිළිබඳ දේශකවරයකු ලෙස ද ඔහු කටයුතු කරයි.

ලාභා පෙක්ෂාවෙන් තොර වූ හා අපක්ෂපාති ආයතනයක් වන "පාත්තයින්ඩර්" පදනමේ දුත මෙහෙවර වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ-ආර්ථික සංවර්ධනය ආශ්‍රිත ප්‍රශ්න සම්බන්ධයෙන් පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයන්හි නිරත වෙමින්, පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්, සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් හා පොදු ජනයා අතර එම ප්‍රශ්න පිළිබඳව සංවාද හා අධිවාචනයන් ඇති වීම සඳහා උත්ප්‍රේරක කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීමය. මෙම පදනමේ සංවාද වැඩසටහනේ අරමුණ වන්නේ යෝජිත හා අපේක්ෂිත ඉදිරි නීතිරීති මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය හා සමාජය වෙත එළඹ විය හැකි විවිධ බලපෑම් ගැන විචාරාත්මක විග්‍රහයන්ට හා වාද විවාදවලට මග පාදා දීමෙන් පාර්ලිමේන්තුව තුළ හා ඉන් පිටත ද ව්‍යවස්ථා සම්පාදන ක්‍රියාපටිපාටියේ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කිරීමයි.

සංවාද වැඩසටහනේ අවචන පියවර වන මෙම දැනුවත් කිරීමේ සැසි වාරය මගින් ජාතික විගණන පණත් කෙටුම් පත විග්‍රහයට ලක් කෙරේ. මෙම සටහනට පදනම් වූ විචාරාත්මක ලිපි www.sanvada.org වෙබ් අඩවිය තුළින් ලබා ගත හැක. මෙම ප්‍රකාශනයන්හි දැක්වෙන අදහස් හෝ මතයන් "පාත්තයින්ඩර්" පදනමේ අදහස් හෝ මතයන් හා සමග සම්පරිණයෙන්ම ගැලපෙන බවට නිගමනය කළ නොයුතු බව සළකන්න.

මෙහි සඳහන් නිගමනයන් පිළිබඳ ඔබගේ නිර්මාණාත්මක විවේචනයන් සහ/හෝ පසුපෝෂණයන් අප වෙත සපයන මෙන් අපි කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමු.

පාර්ලිමේන්තුවෙන් පිටත සිදු වන පොදු සාකච්ඡා හා වාද විවාද වල ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අප සමග එක්ව කටයුතු කරන ලෙස අපි ඔබ වෙත ආයාචනය කර සිටිමු. එසේ කිරීම තුළින්, ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලියේ මෙන්ම, මෙරට දේශපාලනමය, ආර්ථිකමය හා ව්‍යාපාරික ක්ෂේත්‍රයන් තුළ ද යහපත් වෙනසක් සිදු කිරීමට අපට හැකි වනු ඇත.

"පාත්තයින්ඩර්" පදනම

දුරකථන අංකය	2596281
ෆැක්ස් අංකය	2595894
ඊමේල්	info@pathfinderfoundation.org
වෙබ් අඩවිය	www.sanvada.org/www.pathfinderfoundation.org

සංස්කරණ සහාය: අමරා කර්මී මිය, ව්‍යාපෘති කළමනාකාරිණිය.